

Ochrana přírody prostřednictvím hospodářského lesa

Příroda vytváří druhy, v žádném případě druhy nezachovává. Druhy jsou ve zkušebním stavu evoluce; přicházejí a zanikají. Přesto je nepopíratelné, že celosvětově je člověk tím, který způsobuje zánik některých druhů, částečně z neznalosti, hlouposti nebo nepozornosti, v mnoha případech ale prostřednictvím hospodaření, které v žádném případě nesledovalo princip udržitelnosti.

Z odborně popsanych 9.672 ptačích druhů (SIBLEY a MONROE 1990) se v průběhu času 71 ztratilo nebo vymřelo. S výjimkou jednoho druhu (holub stěhovavý) to byly všechny druhy s ostrůvkovitým výskytem nebo izolovanou populací. 8 šátovnikovitých na Hawaji, 12 chřástalovitých na Pacifickém ostrově nebo alka velká na Islandu, Grónsku a Novofundlandských ostrovech patří k nim rovněž, stejně tak i tři druhy Drontů z ostrovů Mauricius, Reunion a Mascarenen.

Na evropské pevnině se nacházejí areály četných organismů odedávna v neustálé přeměně. Některé druhy se přistěhovaly do Německa teprve v posledních desetiletích (mezi jinými sedmihlásek švitořivý, hrdlička zahradní, strakapoud jižní), ostatní existují jen ve zbytkových areálech (mezi jinými drop velký). Někteří se ztrácejí změnou naší kulturní krajiny, jiní získávají v konkurenci využití plochy.

Pochopitelně, že všichni odpovědní lidé se z tohoto důvodu hlásí k cílům prospěšné ochrany přírody. Tito lidé mají jako naléhavý úkol tyto dnes ještě žijící organismy udržet (ochrana druhu) zajistit komplexní ochranou ekosystému (ochrana oblastí, biotopů a ekosystémů) a přirozené faktory jako důležité abiotické součásti ekosystémů (voda, klima) ochránit před poškozením a využívání plochy tak ovlivnit, aby funkční vztahy společenství (biocenózy) a přírodní látky a toky energie v ekosystému (rovnováha přírody) nebyly zničeny.

Mnohým „ochráncům přírody“ se stávají při podrobné analýze tohoto vysokého požadavku jen dílčí oblasti vyhovující. Z části to souvisí s tím, že některé lokální cíle ochrany funkčních ekologických procesů si v podstatě odporují. Příroda musí být najednou ochraňována před svými ochránci.

S velkými energetickými a finančními výdaji jsou mimo jiné státem dotované zvláštní stanoviště „chráněny“ proti přirozeně narůstajícímu lesu. Přírodou je naše země zemí lesů, a proto jsou lesní ekosystémy i přes imisní zatížení, naše přírodě nejbližší ekosystémy. Ekosystémy nejsou utvářeny lidskými potřebami harmonie, a co je jako rovnováha

představováno v přírodě, je v nejlepším případě velkoplošné okamžité zaznamenání skutečnosti globálních a evolučních procesů v souhrě k řízenému využívání území člověkem.

Znalost, která v přírodním areálu případně v nějaké kulturní krajině probíhajících ekosystémových procesů a faktorů je základem pro správnou volbu určitých prostředků, nejen k ochraně, nýbrž zejména k ekologicky přijatelnému, udržitelnému využívání životního prostoru; všechno ostatní je ekologické šarlatánství. Tam, kde několik století bylo udržitelně využíváno - bez degradace výnosového potenciálu, nejsou žádné negativní změny koloběhu živin a energie, kterými by došlo k ovlivnění přírodní rovnováhy.

Přírodní bohatství, biodiverzita a jiné parametry struktur se mění, nacházejí se v kontinuálním běhu. V trvale udržitelných hospodářských lesích, ve kterých ale dnes opět hnízdí sýc rousný, ozývají se strakapoud prostřední a datel černý, lejsek bělokrký a ostříž lesní, mají domov a prospívají rostlinná společenstva bohatší než v hospodářsky nevyužívaných zcela chráněných oblastech se státem s ustanovenou ochranou přírody. Je jednoznačné, že především v Německu význam udržitelných hospodářských strategií pro ochranu přírody není spatřován, někdy snad také vědomě přehlížen. Druhý pilíř ochrany přírody, ochrana přírody prostřednictvím udržitelného ekologicky přijatelného využívání, je ve státních strategiích ochrany přírody zanedbáván a nevyvíjen.

Zde leží nesmírný potenciál, nejenom pro ochranu přírody, nýbrž pro zvýšení našeho společenského porozumění. Mimo jiné to bylo patrné v právě ukončené studii o vegetaci a ptactvu, která byla prováděna v Oettingenských lesích.

Bernhard Reiser analyzoval reálnou, a dnešní potenciální přirozenou vegetaci. Vysvětlil historii lesa a využití v oblasti, od Keltů přes středověk až po současnost. Na základě 212 fytoecologických záznamů definoval 63 vegetačních jednotek a stanovišť o 427 rostlinných druzích. Půdní flóra smrkového porostu vykazuje ještě dnes, především v proředěných porostech, mnoho charakteristických druhů typických pro bukové lesy a ukazuje, že se zde růstový potenciál půdy prostřednictvím částečně 500 letým zastoupením smrku v žádném případě negativně nezměnil.

Bohatství druhů bylo díky způsobu hospodaření a s tím spojenou strukturální rozmanitostí výrazně zvětšeno.

Ralf Strewe zpracoval studii o ptactvu v oblasti. Jeho zjištění stavu je bráno jako seznam deseti nejvýznamnějších ohrožených ptačích druhů ve spolkové zemi. Nalezneme zde červený

seznam druhů, čítající od strakapouda prostředního a datla černého přes ostříže lesního, včelojeda lesního a sýce rousného až po lejska bělokrkého. Žijí zde, dohromady s četnými „pralesovitými relikty“ (např. druh brouka *Lichenophanes varius*), vzácní motýli a houby. A na kosatec sibiřský bohaté vřesovištní louky, jedna z ohrožených rostlinných společenstev v Německu, pohybují se tam ony vzácné druhy hmyzu, který jsou zastoupením považovány pověřeným úřadem pro ochranu přírody již jako „zmizelé“ nebo „odstraněné“.

Záleží na správném pohledu a pestrosti. To druhé vzniklo v Oettingenských lesích udržitelným využíváním, prostřednictvím lesníků, kteří znali stanoviště, prostřednictvím usedlíků, kteří chtěli udržet hodnotu jejich majetku pro své následovníky. Těm vděčíme za to, že přes 200 kaprad'orostů a krytosemenných rostlin, které původně nebyly v přírodní krajině, se mohlo v této oblasti usídlit.

Ekosystémová ochrana prostřednictvím udržitelného využívání předpokládá, že se využíváním udrží typická regionální rozmanitost druhu, produktivita, vitalita, schopnost regenerace a ostatní ekosystémy nebudou poškozeny.

Prof. Dr. Dr. h. c. mult. Paul Müller

Ředitel institutu pro biografii

a mluvčí centra pro výzkum životního prostředí

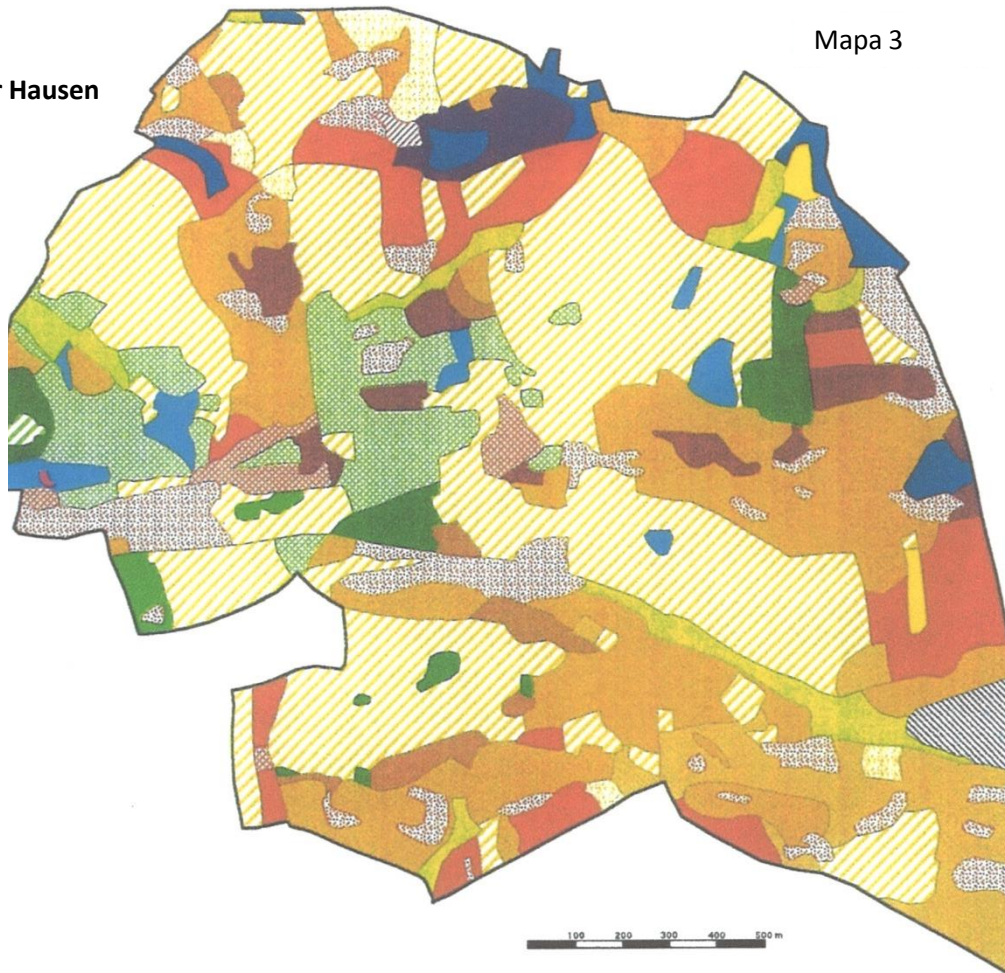
Univerzity v Sársku

Mapa 3

**Reálná vegetace
v Oettingenském lese / revír Hausen**

- Mokřadní olšiny
- Škarda bahenní – smrkový les
- Prameništění jasanové olšiny
- suboceanické vlhké dubohabřiny
- Jasanový les
- Ječmenková bučina
- Mezotrofní bučina
- Biková bučina
- Topolový a jasanový les
- Lesní ječmen – smrkový les
- Bažanka vytrvalá – smrkový les
- Strdivka níčí – smrkový les
- Metlička křivolaká – smrkový les
- Bika – smrkový les
- Brusnice borůvka – smrkový a borový les
- Močály – smrkový les
- Prořezávky/tyčoviny
- Mokřady
- Rulík zlomocný
- Vrbovka – náprstník červený
- Louka
- Vody

Změněno podle B. Rieser (1993)

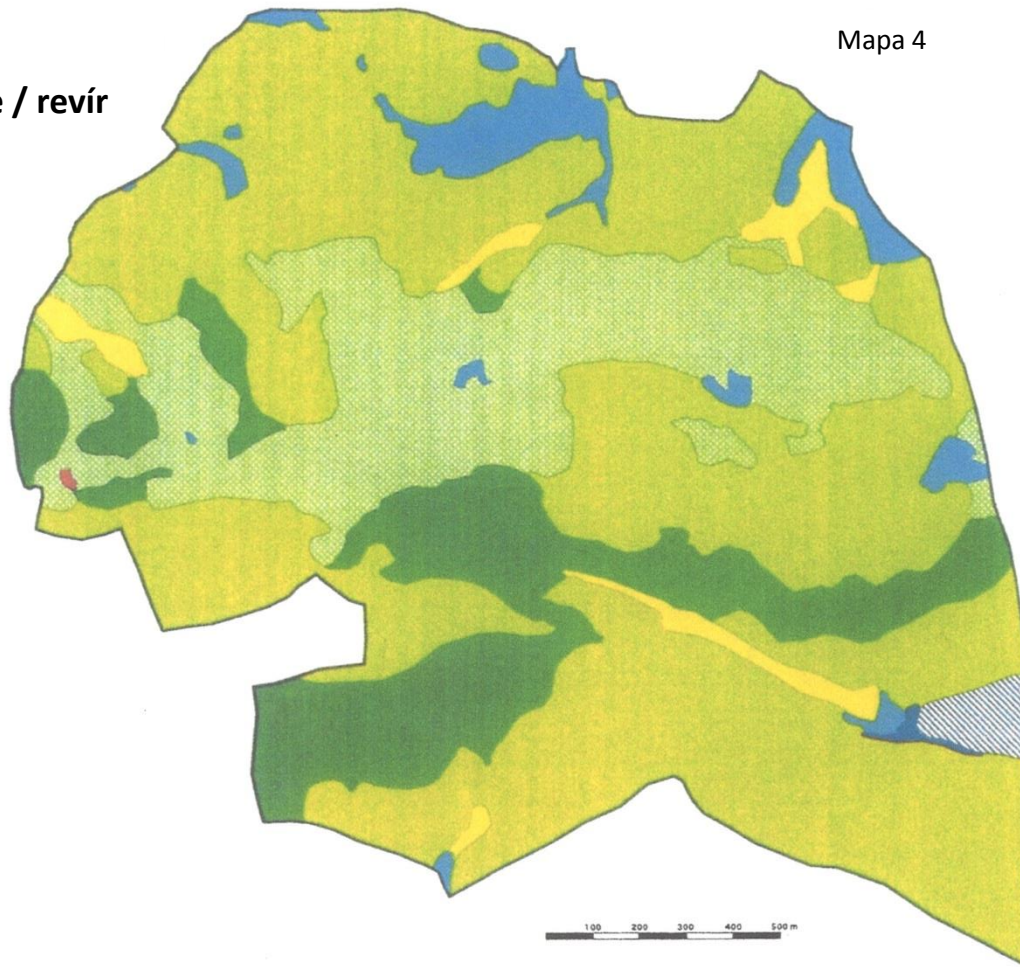

Potenciální vegetace v Oettingenském lese / revír Hausen

Mapa 4

- Biková bučina
- Mezotrofní bučiny
- Ječmenková bučina
- suboceaničké vlhké dubohabřiny
- Prameništní jasanové olšiny
- Lužní les
- Břiza bradavičnatá – olše lepkavá
- Mokřadní olšiny
- Vody

Změněno podle B. Rieser (1993)

Potenciální vegetace v Oettingenském lese / revír Hausen